

TÜRÜK

2026, Yıl/Year: 14, Sayı/Issue: 44, ISSN: 2147-8872

TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi
TURUK International Language, Literature and Folklore Researches Journal

Geliş Tarihi / Date of Received: 16.01.2026

Kabul Tarihi / Date of Accepted: 20.03.2026

Sayfa / Page: 197-209

Research Article / Araştırma Makalesi

Yazar / Writer:

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Ayyıldız

Gümüşhane Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı
Bölümü

mustafaayyildiz@gumushane.edu.tr

Merve Yetim

GÜVEN ADIGÜZEL'İN ŞİİRLERİNİN İMGESEL AÇIDAN ANLAMLANDIRILMASI*

Öz

2000'li yılların Türk şiirinde özgün bir imge dünyası kuran Güven Adıgüzel için şiir; yalnızca bir ifade aracı değil, derin bir arayış, içsel bir varoluş mücadelesi ve gür bir sesle "Ben buradayım" deme biçimidir. Şair, toplumsal meseleleri ele alırken didaktik bir dilden veya ideolojik hamlıktan uzak durur; bunun yerine toplumsal olanı bireysel gerçeklik süzgecinden geçirerek estetik bir dille okura sunar. Şiir evreninde aşk, ayrılık, yalnızlık ve hüznün gibi evrensel temaların yanı sıra; ölüm, çocukluk, anne, baba, inanç ve tarih gibi insanın köklerine ve sonuna dair temel kavramlar geniş yer tutar.

"Güven Adıgüzel'in Şiirinin İncelenmesi" başlıklı bu çalışma, modern Türk edebiyatında üzerine kapsamlı bir araştırma yapılmamış olan bu önemli ismi mercek altına almaktadır. İnceleme kapsamında şairin; *Eşkâlim Rehin*, *Hiç*, *Kimse Kıpırdamasın*, *Kadraj Hataları* ve *Kararsızlar Dağıtıldıktan Sonra* adlı beş temel yapıtı taranmıştır. Üç ana bölümden oluşan çalışma; Giriş, Güven Adıgüzel'in Hayatı ve Poetikasının Gelişimi ile eserlerindeki tematik ve teknik

* Merve Yetim (Danışman: Mustafa Ayyıldız)'in yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

unsurların analiz edildiği Şiirinin İncelenmesi bölümlerinden meydana gelmektedir.

Anahtar Kelimeler: Güven Adıgüzel, Tema, Şiir, İmge, Poetika

AN INTERPRETATION OF GÜVEN ADIGÜZEL'S POEMS FROM AN IMAGINATIVE PERSPECTIVE

Abstract

For Güven Adıgüzel, one of the prominent poets of the post-2000s era, poetry serves as a profound quest, an internal struggle, and a way of asserting, "I am here." Adıgüzel presents social issues to the reader not through ideological rawness, but by filtering them through the lens of individual reality and aesthetic nuance. His poetic universe reflects a wide array of themes, ranging from love, separation, loneliness, and melancholy to more existential subjects such as death, childhood, parents, faith, and history.

This study, titled "An Analysis of Güven Adıgüzel's Poetry," has been prepared with the consideration that no comprehensive research has been previously conducted on this subject. The study examines five of the poet's published works: *Eşkâlim Rehin*, *Hiç*, *Kimse Kıpırdamasın*, *Kadraj Hataları*, and *Kararsızlar Dağıtıldıktan Sonra*. The research is structured in three main sections: the Introduction, the Life and Poetics of Güven Adıgüzel, and a detailed Analysis of His Poetry. By exploring the thematic depth and technical craftsmanship within these books, this study aims to highlight Adıgüzel's unique contribution to contemporary Turkish literature.

Keywords: Güven Adıgüzel, Theme, Poetry, Imagery, Poetics

1. Giriş

2000 sonrası Türk şiirinin önemli isimlerinden biri olan Güven Adıgüzel, beş çocuklu memur bir baba ile ev hanımı bir annenin ikinci çocuğu olarak, 1983 yılında İzmir'de bir gecekondu mahallesinde dünyaya gelmiştir. Aslen Karslı olan şair, ilk ve orta öğrenimini İzmir'de tamamlamıştır. Meslek lisesinde okuduğu yıllarda staj için gönderildiği bir tamirhanede arabesk müzikle tanışır. Arabesk müziğin şiirle söylem biçimi açısından benzerlik taşıdığını fark etmesiyle birlikte şiire yönelir. İçine doğduğu gecekondu mahallesi, okuduğu meslek lisesi ve bu yıllarda tanıştığı arabesk müzik, onun edebiyat anlayışının şekillenmesinde önemli unsurlar olmuştur. 12-13 yaşlarından itibaren yoğun bir şekilde arabesk müzik dinlemeye başlayan Adıgüzel, bu dönemde benzer biçimde yazılar kaleme almaya başlar. Bu karalamalar, ilerleyen yıllarda acemice de olsa ilk kitabının temelini oluşturur. Edebiyatla bağının daha sağlam bir zemine oturduğu yıllarda Son İstasyon adlı kültür-edebiyat dergisinin yayın yönetmenliğini yapar. Askerlik görevi nedeniyle Son İstasyon kapanınca Çete ve Racon adlı dergilerin yayın yönetmenliğini üstlenir. Nordik, İtibar, İzdiham, Cins, Lacivert gibi birçok derginin yanı sıra gazete, fanzin ve internet sitelerinde yazı ve şiirleri yayımlanır.

İlk şiiri İstanbul Kar Edebiyat dergisinde yayımlanan Adıgüzel “*Şiir nedir? Şair kimdir?*” sorularına cevap aramaya devam eder. Ona göre şiir; “*Reklam ajansı, siyasi parti, miting meydanı, PR çalışması değil; insanın varoluşu, ruhun yücelişi, kalbin direnişi ve dünyaya cephe hattından yapılan kutlu bir saldıdır*” (Kavak 2020). Bu nedenle şiirin kendi döneminin sözü olduğunu savunur; şiirin yaşanan zamandan bağımsız ve gözü kapalı olamayacağına inanır. Şiirlerinde sanat, spor, ekonomi, sosyal ve siyasi pek çok güncel meseleye yer verir; ancak bu meseleleri çığ ideolojik söylemler hâlinde sunmaktan özellikle kaçınır.

Şair, iki büyük Cihan Harbi'nin ardından doğan Garip ve İkinci Yeni akımlarının Türk şiirine söyleyiş ve biçim açısından önemli zenginlikler kattığını, yerinden oynatılması güç iki büyük mihenk taşı olduğunu ifade eder. Hangi akıma daha yakın olduğu sorusuna cevaben, Garip şiirindeki derin sadeliği, hüznü ve mizahı ve halk şiiri atmosferini sevdiğini belirtirken; İkinci Yeniye ise “*İçindeki Zarifoğlu gibi kaçak yüzücülerle ve Karakoç gibi hayalet gemileriyle birlikte tuzunu yuttuğumuz büyük bir deniz*” olarak tanımlar ve bu akıma duygusal olarak daha yakın hissettiğini ifade eder. Ona göre, İkinci Yeni şairlerinin sezgisel ve bilinçaltına dayalı dili, gramer kurallarına karşı duruşları ve anlamdan yola çıkmadan ‘anlam’a ulaşma çabaları, şiiri çok daha geniş bir perspektiften ele alma gerekliliğini ortaya koyar. Halk şiirine yakın bir tonda ve serbest ölçüyle yazdığı şiirlerinde “*Âşık Rüşendil*” mahlasını kullanır.

İlhan Berk, Cemal Süreya, Ece Ayhan, Edip Cansever, Turgut Uyar, Sezai Karakoç, Salim Nacar ve İhsan Oktay Anar, etkilendiği önemli isimler arasında yer alır. Son yıllarda senaryo gibi farklı alanlarla da ilgilenmeye başlamış olsa da edebiyatla bağına hiç koparmamıştır.

2. Güven Adıgüzel Şiirlerinin İncelenmesi

Çalışmamızda Güven Adıgüzel'in Eşkâlim Rehin, Hiç, Kimse Kıpırdamasın, Kadraj Hataları ve Kararsızlar Dağıtıldıktan Sonra isimli beş şiir kitabı; imge, dil ve üslup, tema yönleriyle incelenmiştir.

2.1.İmge

İmge, “*okuru şairin ruhundaki im, işaret ve ipuçlarına ulaştırması bakımından soyut bir delildir*” (Adıgüzel 2024). Sıradan olanı bozarak, dolayım sal anlamı yüceltir. Denilebilir ki şair, bir noktada saf şiire; kendine özgü anlamlar aracılığıyla, dış dünyayla arasındaki o yıkıcı mesafeyi tanımlayabildiği ölçüde yaklaşır. Bu bağlamda şairin ölçütü, “*zorlama olmayan, cazibeyi tehdit etmeyen ve şairin zihinsel yolculuklarından neşet eden*” güçlü bir imge kullanımının varlığı olmalıdır. Şiir yalnızca imgeden ibaret değildir; ancak imge, şiirin bütünsel anlamına doğal ve doğrudan bir zenginlik katar. Bu nedenle Adıgüzel, imge dünyası geniş olan şairleri sevdiğini ve şiirde özgün imgelere hayranlık duyduğunu dile getirir. Ona göre şairin mesleği, “*bilinçte beliren resmin tezahürü olarak gerçekliği kırıp aşkın olana ulaşmak*”tır (Adıgüzel 2024). İmge, yeniden anlamlandırma çabasıdır ve şair bu çabayı ömür boyu sürdürür.

Çalışmanın "İmge" başlığı altında, şairin şiirleri bireysel ve sosyal imgeler olmak üzere iki ana kategoride incelenmiştir. Şiirlerde; göz, yüz, aşk, hayat, akşam, ölüm, İstanbul, gök kubbe ve yağmur gibi imgeler aracılığıyla bireysel meseleler işlenirken; gökdelen, borsa, plastik bebekler, şehir, akşam, bakkal, bıçak, Coca Cola, emperyalizm ve minare gibi imgelerle sosyal meseleler ele

alınmaktadır. Adıgüzel'in şiirinde imge; mecaz-ı mürsel, tezat, kişileştirme ve benzetme gibi edebi sanatlar aracılığıyla oluşturulmaktadır.

2.1.1. Bireysel İmgeler

(...)
Alıcı kılığına giren tüm acılarım yalnızdır
Komplo kurmayı seviyor galiba balıklarım
Mayınlı akvaryumlarda olta izi buluyorum
Işık ılık süt içtiğinden beri yalnızım
Çıktığım vitesle inemiyorum hayata
Aleyhimde delil olacak susadıklarım
 (Adıgüzel 2010: 16)

"*Işık Ilık Süt İçtiğinden Beri Yalnızım*" adlı şiirde, kişileştirme yoluyla oluşturulan imgeler dikkat çekicidir. Öncelikle şiirin başlığından başlanacak olursa, "*Işık ılık süt iç-*" ifadesi, okurun zihninde ilkokul birinci sınıfta okuma-yazmayı öğrenirken kullanılan okuma fişlerini çağrıştırır. Şair için "Işık", okuma yazmayı öğrendiği andan itibaren süt içmeye başlamıştır. Bu basit görünen cümleyle şair, okuma-yazma sürecini yeniden yorumlar; yedi yaşından itibaren yalnız olduğunu ve dolaylı olarak da bir anlam yolculuğuna çıktığını ifade eder.

Şiirin devamında yer alan "vejetaryen yamyam" imgesi de benzer şekilde, zıt kavramların bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur. Biri başka bir canlıyı yiyen kişiyi tanımlayan yamyam kavramı ile hiçbir hayvansal ürünü tüketmeyen vejetaryen kavramı, çelişkili bir biçimde birlikte kullanılmıştır. Bu şekilde oluşan tezat imgeyle, şair kelimelerin anlam sınırlarını aşarak, zıtlıklardan beslenen ve modern bireyi temsil eden özgün bir söylem yaratır. "*Alıcı kılığına giren tüm acılarım yalnızdır*" dizesinde ise, şair acılarını alıcı kılığındaki bir insana benzetir; bu kişi aynı zamanda yalnızdır. Böylece şair, soyut bir kavram olan acıyı somutlaştırır ve onun insanı içe döndüren, yıpratıcı doğasını görünür kılar. "*Komplo kurmayı seviyor galiba balıklarım / Mayınlı akvaryumlarda olta izi buluyorum*" dizelerinde ise, balıklarla "*komplo kurmak*" gibi insana özgü bir eylemin bir araya getirilmesiyle yaratılan imge dikkat çeker. Bu imge, simgesel bir katman taşır. "*Mayınlı akvaryum*" ifadesi ile güvenli kabul edilen bir ortamın aslında tehlikelerle dolu olduğu ima edilirken, "*olta izi*" komploya dair somut bir kanıt gibi değerlendirilir. Balığın oltaya takılması çağrışımla, şiir derin bir metaforik düzlem sunar.

Son olarak, "*Çıktığım vitesle inemiyorum hayata*" dizesinde çıkmak ve inmek gibi zıt kavramlar bir arada kullanılarak anlam katmanı genişletilir. Hayat, yokuş ya da bayır metaforları üzerinden yorumlanır ve okuyucunun zihninde çok katmanlı bir çağrışım yaratılır.

2.1.2. Sosyal İmgeler

"Uçurtması yırtılan çocuklar gördüm
Suçüstü yakalanmış katiller
Ağları haczedilmiş bir örümceğin çaresizliğini
Akrebin kışkacında uyuyan kiracıları
Plastik bebekleri emziren anneleri gördüm"

(Adıgüzel 2010:41)

“Mutsuzluğu Seçen Adamın Türküsü” şiirinde, çok sayıda dikkat çekici imgeye yer verilir. “Ağları haczedilmiş bir örümcek” ifadesinde, örümcek kişileştirilmiş ve kendi emeğiyle kurduğu yaşam alanının elinden alınmasıyla yaşadığı çaresizlik, modern insanın borçlarını ödeyememesi sonucu yaşadığı çaresizlikle ilişkilendirilmiştir. Örümceğin ağlarının haczedilmesi hem emeğin yok sayılmasını hem de bireyin elinden yaşam alanının alınmasını simgeler. Şiirin devamında geçen “Akrebin kısırcacında uyuyan kiracılar” dizesi, modern bireyin yaşadığı hayatın zorluklarına işaret eder. “Kiracı” ifadesiyle bireyin geçiciliği, köksüzlüğü ve sistem içinde güvencesizliği vurgulanırken; “akrebin kısırcacında uyumak” ise kent hayatının tehditkâr, baskılayıcı ve huzursuz doğasına gönderme yapar.

“Plastik bebekleri emziren anneleri gördüm” dizesi ise kentleşmenin ve sanayileşmenin doğallığı nasıl dönüştürdüğünü simgeleyen güçlü bir imgeler bütünüdür. “Plastik” kavramı, yapaylığı; kentleşmeyle birlikte gelen doğadan kopuşu ve seri üretimi çağrıştırır. Öte yandan “emziren anne” imgesi; doğuran, besleyen, büyüten kadını temsil eder. Ancak, emzirilenin plastik bir bebek oluşu bu doğallığı geçersiz kılar. Anne doğaldır; plastik bebek ise doğaya, canlılığa ve gerçekliğe karşılık gelmez. Bu nedenle, bu dizede karşı karşıya getirilen iki unsur –doğal olan anne ve yapay olan plastik bebek– kent yaşamının doğayı ve insanı ne denli yabancılaştırdığını ortaya koyar. Bu zıtlık aracılığıyla, şair kent hayatında özünden uzaklaşmış, yapaylaşmış, “plastikleşmiş” yaşam biçimlerine de dolaylı bir eleştiri yöneltir. Şiirin tamamında görülen imgeler; bireyin yalnızlığı, çaresizliği, kentleşmenin doğaya ve insan ilişkilerine olan etkisi gibi temaları simgesel bir düzlemde görünür kılar.

(...)

Bakkal bile fark etmedi veresiye öldüğümü

Gidişimi vejetaryen yamyamlara ithaf ediyorum

(Adıgüzel 2010: 16)

“Bakkal bile fark etmedi veresiye öldüğümü” dizesinde yer alan *veresiye* kavramı, özellikle mahalle kültüründe sıkça rastlanan, bakkallara özgü bir alışveriş yöntemidir. İnsanlık tarihinde ilk alışverişler takasla başlamış, zamanla *veresiye* ve *taksit* gibi yöntemlerle evrilmiştir. Bu bağlamda, insanın modernleşme sürecinde kullandığı geleneksel bir yöntem olan *veresiye* ile, modern insanı tanımlayan en güçlü kavramlardan biri olan *ölümün* aynı dizede buluşturulması, bu ifadenin modern insanın ölümüne dair bir gönderme taşıdığını düşündürmektedir.

Şiirde, bakkal ile mahalleli arasındaki iletişimin sıcak, samimi ve insani bir temele dayandığı ima edilirken; modern dünyada bu iletişimin yerini, market ortamında gelişen mesafeli, kurumsal ve bireyci bir ilişki biçimi almıştır. Dizede geçen “bakkal” figürü, geçmişin mahalle kültürünü ve insani yakınlığı simgelerken, onun “*veresiye ölümüne*” bile kayıtsız kalması, bu samimiyetin yerini ilgisizlik ve yabancılaşmaya bıraktığını vurgular. Bu yönüyle şair, sadece bireyin ölümünü değil, aynı zamanda modern insanın duygusal olarak görünmezleşmesini ve toplumsal ilişkilerdeki yabancılaşmayı da eleştirir. *Veresiye* gibi gündelik bir kavram aracılığıyla oluşturulan bu imge, okuyucuda hem nostaljik bir his hem de toplumsal bir sorgulama uyandırır.

3. Güven Adıgüzel Şiirlerinde Tema

Çalışmanın *Tema* başlığı altında, Güven Adıgüzel'in şiirlerinde öne çıkan aşk, ayrılık, yalnızlık, hüznün, ölüm, çocukluk, anne, baba, inanç ve tarih gibi on temel temaya yer verilmiştir. Şairin şiirlerinde bu temalar ya derinlikli bir şekilde ya da geniş bir perspektifle işlenmiştir. Bu temaların her biri, kendi içinde bağımsız bir çizgide ele alınmakla birlikte, aynı zamanda birbirlerini tamamlayıcı ve destekleyici nitelikler taşımaktadır. Adıgüzel'in şiirleri, bireysel duygulanımlardan yola çıkarak toplumsal yapıya uzanan bir eleştiri çizgisi taşımakta; dolayısıyla, şiirlerinin tamamını sosyal eleştiri bağlamında değerlendirmek mümkündür.

3.1.Aşk

Aşk bir boyun eğme biçimi olarak tanımlayan şair, şiirlerinde bir kadına duyulan aşkı doğa ve doğaya ait unsurlar aracılığıyla işler. Beklenen, kavuşulması mümkün olmayan ve kutsal bir sevgili profili çizen şair, aynı zamanda toplumun aşka bakış açısını da eleştirel bir şekilde ele alır.

"Eşkâlim Rehin" adlı şiir kitabında yer alan ve incelediğimiz son şiir olan "Ya Bir Kızı Sevmek"te, şairin aşka dair toplumsal düşünceleri belirgin biçimde ortaya konur. Şiirde, "doğan bir çocuğa isim vermek, doğayı sevmek ve güneşi seyretmek" gibi eylemler yaşamın doğal parçaları olarak sunulurken; bir kızı sevmekten sakınmak, cehennem ateşinden sakınmak kadar gerekli bir davranış olarak ifade edilir. Bu karşıtlık aracılığıyla şair, aşkın doğallığına karşı toplumsal önyargıların sertliğini vurgular ve bu çelişkiyi şiirsel bir dille sorgular:

"Doğan her çocuğa iki isim vermek
Ve doğayı alabildiğine sevmek
Gerektiğinde güneşi seyretmek
Bizim orda hep bunlar yapılırdı
Ya bir kızı sevmek..."

Ya bir kızı sevmek
Ne kadar da yasaktı bize

Dedim ya bizim oralarda
Bir kızın elinin sıcaklığından
Bir de cehennem ateşinden
Haberdar değildi gönlümüzün termometresi..."

"Kararsızlar Dağıtıldıktan Sonra" adlı eserde yer alan "Kalp Zor'u" şiirinde, sevdiğine kavuşamayan bir âşığın 'ince hastalığa' yakalanması anlatılır. Güven Adıgüzel, bu durumu *Lacivert Dergi*'de kaleme aldığı "Mendilimde Kan Sesleri; Yeşilçam'ın 'İnce' Hastalığı" başlıklı yazısında şu sözlerle ifade eder: "Yeşilçam'ın ince hastalığı, beyaz mendilin üzerine kalpten gelen bir öksürükle işlenmiş o üç damla kırmızı kan lekesidir" (Adıgüzel 2016).

Şiirde yer alan 'Uzak bir uçuruma bakarak, elimi tutamayacak sabahlara durmak' mısrasıyla, bekleyenin çaresizliği dile getirilirken, 'Ağzımın kenarına bulaşan kan lekesi, üryan, kırmızı ve teklifsiz hatta!' ifadesiyle ise bu çaresizliğin bedensel bir sonucu olarak âşığın ince hastalığa

yakalandığı ima edilir. Şair, bu imgeler aracılığıyla aşk acısının fiziksel bir hastalığa dönüşebilecek kadar derin ve yıpratıcı olabileceğini ortaya koyar.

*Uzak bir uçuruma bakarak, elimi tutamayacak sabahlara durmak
Bin yıldır beklediğim bir tesellinin kollarında uyur-uyanır gibi
Yaralandığım yerlerden bahsediyorlar, eskimiş ve sivrilmiş kalbim
Ağzımın kenarına bulaşan kan lekesi, üryan, kırmızı ve teklifsiz hatta!*

(Adıgüzel 2020: 45-46)

3.2. Ayrılık

Ayrılık teması, şiirlerde derinlemesine ele alınmamakla birlikte; kimi zaman ölümü, kimi zaman da ölümün ardından duyulan hüznü ifade etmek için destekleyici bir unsur olarak kullanılır.

*"Kanayan seslerin ciğerlerinden bir parça
İşte tam surda, çekip gitmenin bir ağıtı varsa
Kalbime saplanmış tren raylarından başlamalı saymaya
Bizim de yaralarımız "tuzum, tuzum" diyecek bir gün
Aşırı hırs ve rikkatsizlik yazılsın öyleyse kara tahtaya!"
(Adıgüzel 2020:16)*

"Ceza Sahasında Yalnız" adlı şiirinde geçen "İşte tam şurada, çekip gitmenin bir ağıdı varsa" ifadesinden yola çıkarak, iki âşık arasında yaşanan bir ayrılığın anlatıldığı söylenebilir. Şair, ayrılığı 'ince hastalık' ve 'tren rayları' benzetmeleriyle ifade ederek, okurun zihninde bu ayrılığın yarattığı duygusal tahribatın somut bir biçimde canlanmasını sağlar. "Kalbime saplanmış tren raylarından başlamalı saymaya" dizesindeki tren rayı imgesiyle ayrılığı vurgulayan şair, "kalbime saplanmış" ifadesiyle birlikte Edip Cansever'in "Mendilimde Kan Sesleri" şiirini çağrıştıran "Kanayan seslerin ciğerlerinden bir parça" dizesi aracılığıyla, ayrılığın geride kalan kişide ince hastalık benzeri bir ruhsal çöküntüye yol açtığı izlenimini verir.

3.3. Yalnızlık

Adıgüzel'in şiirinde yalnızlık teması, çoğunlukla ölüm ve acıyla özdeşleştirilerek ele alınsa da zaman zaman iyileştirici bir unsur olarak da işlenir. Yalnızlığı kadim bir erdem olarak tanımlayan şair, iki tür yalnızlıktan söz eder: İlki, modern hayatın nesnelereyle giderilebilecek beşerî yalnızlık; diğeri ise, çözümünün yine kişinin kendi içinde bulunduğu mutlak yalnızlıktır.

*"Işık ılık süt içtiğinden beri yalnızım
Pişmanım, bir polisi rehin aldım
Bakkal bile fark etmedi veresiye öldüğümü
Gidişimi vejetaryen yamyamlara ithaf ediyorum*

*Kayıp eşya bürosunu kundaklıyor adam
Daha bir yok oluyor dünyada kaybettiklerim
Dedemin Fatiha'sına özen gösteriyorum
Alıcı kılığına giren tüm acılarım yalnızdır*

*Komplo kurmayı seviyor galiba balıklarım
Mayınlı akvaryumlarda olta izi buluyorum
Işık ılık süt içtiğinden beri yalnızım
Çıktığım vitesle inemiyorum hayata
Aleyhimde delil olacak susadıklarım"*
(Adıgüzel 2010: 16)

"*Işık Ilık Süt İçtiğinden Beri Yalnızım*" şiirinde ele alınan yalnızlık duygusu, daha şiirin başlığından itibaren kendini hissettirir. "*Işık ılık süt içtiğinden beri yalnızım*" dizesinde yer alan "*Işık ılık süt iç-*" ifadesi, ilkokulda okuma fişlerinden aşına olduğumuz bir kalıptır. Bu ifadeden yola çıkıldığında, şairin okuma-yazma öğrenmeye başladığı yaştan itibaren kendini yalnız hissetmeye başladığı sonucuna varılabilir. Zamanla bu yalnızlık duygusu, ilgi ve amacın yitirildiği bir umutsuzluk hâline dönüşür. Bu nedenle şiirde bahsi geçen bakkalın, kendisine borcu olan birinin ölümünü fark etmemesi, bireyin kendini "*yaşayan bir ölü*" olarak tanımlamasına neden olur. Her şeyini kaybeden ve "*ümidi*" tükenmeye başlayan kişi, son olarak kayıp eşya bürosunun da kundaklanmasıyla, kaybettiklerini bulma umudunu tamamen yitirir. Yalnızlık merkezli bu yaşam biçimi, bireyin mücadele alanını kısıtladığı gibi, hayatını gitgide daha büyük bir çıkmaza sürükler.

3.4.Hüzün

Güven Adıgüzel'in şiirlerinde hüzün teması; şehir, insan ve ölüm ekseninde işlenmektedir. Hüzün, şehirlerin yaşam şekline karşı ilgisizlik, giden insanların ardından duyulan eksiklik ve ölüm sonrası hissedilen acı üzerinden anlatılır.

"*Hüzün Üçlemesi*" şiirinin "*Hüzün -1: Şehir ve Hüzün*" başlıklı bölümünde geçen "*Aşk kokardı bu sokaklar / Şimdiyse anason, nikotin ve kan...*" dizeleriyle, şehrin geçmişteki romantik havası ile şimdiki yozlaşmış durumu arasında bir karşılaştırma yapılır. Şair, bu dönüşüm karşısındaki hissiyatını hüznün diliyle ifade eder. "*Çoğalan aceleci kahkahalar / Kaldırım kenarlarında ucuz pazarlıklar / Katiller, fahişeler ve sarhoşlar*" dizeleriyle şehrin toplumsal manzarasını çizen şair, "*Gökyüzüne birikmiş ağır bir kasvet*" ifadesiyle de bu atmosferin ruh haline yansımalarını gözler önüne serer.

Şiirin "*Hüzün -2: İnsan ve Hüzün*" başlıklı bölümünde ise, "*Aşkın kalesi düştü*" dizesiyle başlayan bir ayrılığın ardından duyulan derin hüzün dile getirilir. Sevgilinin yokluğuyla oluşan adresizlik, sahihsizlik ve tedirginlik gibi duygular, "*Hüznün lekesiydi belki de geriye bıraktıkların*" ifadesiyle somutlaştırılır. Aynı temaya Adıgüzel, Bugün Benden Gittiğin Gün adlı şiirinde de değinir. Bu şiirde, sevilen kişinin yokluğu, her şeyin onunla ilişkilendirildiği bir dünyada, "yüz yıllık yalnızlık" olarak tarif edilen kırılmalı ve karamsar bir ruh halini doğurur: "*Ve bir parça hüzün / Bugün benden gittiğin gün*" (Adıgüzel 2006: 13).

"*Hüzün Üçlemesi*"nin "*Hüzün -3: Ölüm ve Hüzün*" başlıklı son bölümünde ise ölüm sonrası duyulan hüzün konu edilir. "Soğuk olur dört kollu" dizesiyle ölümün soğukluğu, "*İçinde olan içimizden geçti*" ifadesiyle ise, ölenin ardında kalanların yaşadığı derin acı anlatılır. Adıgüzel, bu temayı yalnızca bireysel düzeyde değil, toplumsal düzlemde de işler. *Gerçek Hüzün* adlı tek dizeden oluşan şiirinde, sömürge altındaki halkların yaşadığı kültürel yabancılaşma ve asimilasyona dikkat

çeker: “*Cezayirli bir çocuk, Fransızca susuyor*” (Adıgüzel 2006: 32). Bu dizeyle, dilin susturulması üzerinden gerçek hüznün evrensel ve tarihsel boyutu yansıtılır.

3.5.Ölüm

Güven Adıgüzel, şiirlerinde ölümü insanın doğuşuyla birlikte başlayan bir süreç olarak ele alır. Şair, alışılmışın aksine, ölümü hayatı anlamlı kılan bir neşe unsuru olarak değerlendirir. Ölümü yalnızca bir son değil, yaşamı derinleştiren ve insanı olgunlaştıran bir hakikat olarak görür. Adıgüzel, bazı şiirlerinde ölümü bir suskunluk hâli olarak betimler; kabristanları ise “*suskunlar semti*” olarak nitelendirir. Bu metaforlarla, ölümün aslında bağırmandan konuşan, insanın iç dünyasına dönmesini sağlayan bir sessizlik olduğunu ifade eder. Şair, aynı zamanda modern bireyin ölüm algısını da eleştirir. Ona göre modern insan, ölümü gündelik hayatından dışlayarak, ölüm gerçeğini göz ardı ederek yaşamaya çalışır. Ancak bu tutum, şairin bakış açısıyla değerlendirildiğinde, insanı hakikatten uzaklaştıran bir yanılgıdan ibarettir. Modern birey, ölümü yok sayarak hayatını kolaylaştırabileceğini düşünür; oysa Adıgüzel için bu, insanın kendi varoluşsal sınırlarını inkâr etmesidir. Adıgüzel’in doğrudan ölümü merkezine aldığı şiirlerinden biri de “*Kostüm*” adlı şiirdir. Bu şiirde, ölüm, sahneye çıkmak üzere kostümünü giyen bir oyuncuya benzetilir. Böylece ölüm hem sahneye hazırlık hem de hayatın son perdesi olarak yorumlanır.

“Sana söyleyemediğim şeyler var
Borsalar iflas ediyor kuşlar intihar edince çoktan seçmeli ölüyoruz
yani hiçbir şey
Ekonomi haberlerinden de anlamıyor ki kapıcılar, ne ekmek ne de
süt belki de hepten!
Hiçbir şey diyorum evet biraz gökyüzü biraz çarpım tablosu biraz
da yoksul gramofon
Matematiğe inanmıyorum, coğrafya defterime şiir dökülünce
yalnız gelen ilhama
Vergiden düşülen hayr'lara çokça âmin, topraksız Nişantaşı köylüsü,
viva
Latin
Amerika!”

(Adıgüzel 2016: 20)

Güven Adıgüzel, “*Açık Kalp Ameliyatı*” adlı şiirinde modern insanın ölümünü, anlam yitimine bağlı bir çöküş süreci olarak ele alır. Şiirde geçen “*kuşlar intihar edince*” ifadesi, Ahmet Telli’nin *Kuş Ölümleri* adlı şiirini çağırır. Telli, söz konusu şiirinde kent yaşamının bireyde yarattığı umutsuzluğu kuşların intiharı metaforu üzerinden anlatır: “*ve kuşların intihar tasarısından söz ediliyor kentte / (...) Bu kent kuşların intiharını umursamıyor artık*” (Telli 2016: 26–28).

Adıgüzel de benzer bir temayı işlerken, kuşların intiharıyla birlikte modern insanın da ruhsal bir tükenmişlik içinde olduğunu vurgular. Bu tükenmişlik, bireyin “*yaşayan ölü*”ye dönüşmesiyle sonuçlanır. Şair, modern insanın hayata tutunma çabasının artık anlamını yitirdiğini, bunun yerini ise vergi takibi, borsa hareketleri ve ekonomi haberleri gibi rutinlere bıraktığını gösterir. Bu rutinler,

şiiirin bağlamında birer yaşam biçimi olmaktan çok, bireyin farkına varmadan seçtiği birer ölüm biçimi olarak değerlendirilir.

3.6.Çocukluk

Güven Adıgüzel'in şiirlerinde çocukluk teması; kimi zaman dönülmek istenen bir sığınak, kimi zaman ise uzak durulmak istenen bir geçmiş ya da tamamen yok sayılan bir dönem olarak karşımıza çıkar. Bu şiirlerde çocuklar, genellikle oyun çağında olmalarına rağmen çalışmak zorunda kalmış ya da ekonomik yetersizlikler nedeniyle temel ihtiyaçlarını karşılayamamış bireyler olarak betimlenir. Şair, yaşanması gereken çocukluk ile yaşanmak zorunda kalınan gerçekliği yan yana getirerek, okuyucunun dikkatini yaşanmamış bir çocukluğun hüznüne çeker.

*"Yetimhanede unutulmuş bir kahkahayım
Önüm arkam sağım solum uçurum
Ezan okununca susturulan bir şarkı gibiyim
Ellerim arkadan bağlı üstelik
Paratoner düşer bir yıldırımın üstüne
Tanrım, ne kadar mutsuzum*

*Camı kıran topların kesilmesi mesela
Giyotinde unutilan elleri adamın
Onun adını sayıkladığımda parçalanır abaküs
Terli terli su içmekte ısrarlıyım anne
Sobelenen çocukluğuma döndü içim
(Adıgüzel 2010: 15)*

Güven Adıgüzel'in "Terli Terli Su İçmekte İsrarlıyım Anne" isimli şiiri, "Yetimhanede unutulmuş bir kahkahayım" dizesiyle başlar. Yetimhane ve kahkaha kelimeleri arasında kurulan tezat, şiirin genel atmosferine hâkim olan hüznü daha ilk mısradaki hissettirir. Bu zıtlık üzerinden ilerleyen şiirde, yaşanmamış ve bastırılmış bir çocukluk teması ön plandadır. "Önüm arkam sağım solum uçurum", "Ezan okununca susturulan bir şarkı gibiyim" ve "Camı kıran topların kesilmesi mesela" mısraları; çocuğun doğal gelişim sürecine yapılan müdahaleleri ve yaşam alanının sınırlandırılışını gözler önüne serer. Oyun oynama, terli terli su içme ya da attığı topa cam kırma gibi sokakta özgürce oynayan çocuklara ait davranışlar, burada bastırılmış bir yaşantının göstergesi olarak kullanılır. "Onun adını sayıkladığımda parçalanır abaküs" dizesi ise, ilkökul çağındaki bir çocuğun, eğitim süreciyle özdeşleşen abaküs imgesi üzerinden, içsel bir çatışma yaşadığını ortaya koyar. Tüm bu örneklerden hareketle, şiirde müdahale edilmiş, kısıtlanmış ve doyasıya yaşanmamış bir çocukluk anlatılır.

3.7.Anne

Anneyi "uzak bir ülke" olarak tanımlayan şair, şiirlerinde çoğunlukla geçim kaygısıyla mücadele eden, aynı zamanda geleneksel rollerin ağırlığını taşıyan bir anne profili çizer. Bu anne figürü, sokakta oynayan çocuğunu "terli terli su içmemesi" için uyararak, hayatı pratik kurallardan düzenlemeye çalışan ve çocuklukla temasını korumaya çalışan ama çoğu zaman bu teması kuramayan bir yapıya sahiptir.

*Camı kıran topların kesilmesi mesela
Giyatinde unutulmuş elleri adamın
Onun adını sayıkladığımda parçalanır abaküs
Terli terli su içmekte ısrarlıyım anne (Adıgüzel 2010: 15)*

Güven Adıgüzel, “Terli Terli Su İçmekte İsrarlıyım Anne” şiirinde, sokakta top oynadığı için terleyen çocuğunu su içmemesi konusunda uyaran geleneksel bir anne figürü çizer. Aynı anne profili, “Sınavda Çıkmayacak Sorular” adlı şiirinde de benzer bir şekilde karşımıza çıkar. “Ben bazen korkuyorum, annem duruyor hemen kalbime / Beni hep yanlış öldürüyorlar anne diyelim geliyor” dizelerinde, çocuk, korkularıyla başa çıkmak için annesine sığınmak ister. “Elmalar deyince aklıma annem geliyor ve taksitli sancılar” dizesi ise, annenin bir yandan çocuğun duygusal güvenliğini sağlayan bir sığınak olduğunu, öte yandan geçim derdiyle mücadele eden bir figür olarak da yer aldığını gösterir. Bu yönüyle şair, anne temasını hem duygusal hem toplumsal bağlamda çok katmanlı bir şekilde işler.

3.8.Baba

Güven Adıgüzel’in şiirlerinde baba figürü, hayatın zorluklarıyla mücadele eden, geç saatlere kadar çalışan, hasta çocuklarının başında bekleyen ama buna rağmen onlara duygusal olarak uzak kalan bir karakter olarak karşımıza çıkar. Şair, babayı koruyucu bir figür olarak konumlandırırken, onun sevgisiz değil fakat mesafeli oluşunu, sahip olduğu iktidarın sınırlarıyla açıklar. Bu durum, “Oğlunun cayır cayır yanan alnını öpen yalnız bir babanın elleri kadar yorgunuz” (Adıgüzel, 2016: 63) dizesinde somutlaşır. Bu dizelerde yalnızlık, yorgunluk ve çaresizlik, babanın hem fiziksel hem duygusal yükünü temsil ederken; onun sevgisini gösterme biçiminin de dolaylı olduğunu ortaya koyar.

"Derin bir kesik sırtımda, uzaktaki baba'dan daha uzak ne olabilirse işte"

(Adıgüzel 2020: 41)

Şiirde geçen “derin bir kesik sırtımda” ve “uzaktaki baba” ifadeleri, Franz Kafka’nın *Dönüşüm* adlı romanındaki *Gregor Samsa* karakterini akla getirir. Romanda, Samsa bir gün babası tarafından elma yağmuruna tutulur; ilk elmalar sadece vücudunu sıyırıp geçerken, sonrasında atılan bir elma kelimenin tam anlamıyla sırtına saplanır (Kafka, 2015: 76). Bu yara, uzun zaman geçmesine rağmen iyileşmez ve nihayetinde Samsa’nın ölümüne neden olur. Güven Adıgüzel’in şiirinde geçen bu imgelem, modern zamanlarda baba-oğul ilişkilerindeki iletişimsizliği ve bunun yol açtığı psikolojik yaraları gözler önüne serer. Yüz yıllar boyu süregelen bu çatışma, artık geleneksel otoritenin değil, modern yaşamın bireyi sürüklediği yalnızlığın bir sonucu olarak görünür hale gelir.

Adıgüzel’in şiirlerinde inanç ve tarihî unsurlar da dikkat çeken tematik öğelerdendir. “Allah, şeytan, melek, cennet/cehennem, Müslüman, namaz, seccade, dua, İmam Hüseyin, Kenan, Yusuf, İbrahim, Zülfikar, Dabbetü’l-Arz, ebabil, mürşit ve ‘Allah rahmet eylesin’” gibi ifadeler, şiire kutsallık katmaktan çok, şiirin içeriğini derinleştirmek ve anlam katmanlarını çoğaltmak amacıyla kullanılır. Tarihî unsurlar ise, genellikle tarihî kahramanlara veya onların yaşamlarındaki sembolik olaylara göndermeler yoluyla metne dâhil edilir. Böylece şair hem bireysel hem de toplumsal hafızayı şiirsel bir zemine taşır.

Sonuç

2000 sonrası şairlerinden biri olan Güven Adıgüzel, şiiri bir uğraş, bir iç hesaplaşma ve varoluşunu duyurma biçimi olarak görür. Lise yıllarında Müslüm Gürses’le tanışması, bir gecekondu mahallesinde doğmuş olması ve meslek lisesinde öğrenim görmesi, onun edebi yönelimini şekillendiren önemli unsurlardır. Üniversite yıllarında edebiyat çalışmalarına başlaması ve Son İstasyon, Çete ve Racon gibi dergilerin yayın yönetmenliğini yapması, şairin şiirle olan bağı derinleştirmiştir.

Adıgüzel, şiirin dönemden bağımsız olamayacağını, ancak güncel meselelerin çığ ideolojik yaklaşımlardan arındırılarak işlenmesi gerektiğini savunur. Şiirlerinde; sanatçılar, siyasetçiler, tarihî figürler ve toplumun kıyısında kalmış bireylerin hayatlarını bu yaklaşımla işler. İlk dönem şiirlerinde Garip, sonraki şiirlerinde ise İkinci Yeni etkisi görülür. Orhan Veli, İlhan Berk, Cemal Süreya, Ece Ayhan, Edip Cansever, Sezai Karakoç ve Turgut Uyar gibi isimlerin yanı sıra, İlhami Çiçek, Osman Konuk, Salim Nacar, Bülent Parlak, İhsan Oktay Anar, Ahmet Murat, Selçuk Küpçük, İsmail Kılıçarslan, Refik Halit Karay, Aykut Ertuğrul, Süleyman Unutmaz ve Seyyidhan Kömürcü’nün etkileri de şiirlerinde hissedilir.

Bu çalışmada şairin Eşkâlîm Rehin, Hiç, Kimse Kıpırdamasın, Kadraş Hataları ve Kararsızlar Dağıtıldıktan Sonra adlı beş şiir kitabı; imge, dil ve üslup ile tema yönlerinden incelenmiştir.

Adıgüzel’in şiirlerinde imge; mecaz-ı mürsel, tezat, kişileştirme ve benzetme gibi söz sanatlarıyla oluşturulur. “Göz”, “aşk”, “yağmur”, “akşam” gibi bireysel temaları çağrıştıran imgelerin yanı sıra; “gökdelen”, “borsa”, “Coca Cola” ve “emperyalizm” gibi toplumsal ve eleştirel çağrışımlar taşıyan imgeler de sıklıkla kullanılır.

Tema bağlamında; aşk, ayrılık, yalnızlık, hüznün, ölüm, çocukluk, anne, baba, inanç ve tarih gibi başlıklar öne çıkar. Aşk, genellikle ulaşılmaz, beklenen ve kutsallık atfedilen bir duygu olarak yansıtılırken; ayrılık, daha çok ölümün ya da kayıpların ardından gelen hüznün ifadesi olarak karşımıza çıkar. Yalnızlık, bazen acı ve ölüme eşlik eden bir duygu olarak, bazen de bireyin kendine dönüşünü sağlayan bir erdem olarak işlenir. Şair yalnızlığı, modern hayatın getirdiği yapay kalabalıklar içinde, iki farklı biçimde ele alır: geçici, beşerî bir yalnızlık ve derin, mutlak bir yalnızlık. Hüznün teması ise şehir, insan ve ölüm ekseninde şekillenir. Şehir yaşamındaki yozlaşma, ilgisizlik ve kayıtsızlık; insanın yalnızlaşması ve ölümün ardından duyulan acı ile birlikte anlam kazanır. Adıgüzel, ölümü insanın doğuşuyla başlayan, kaçınılmaz ama anlamlı bir gerçeklik olarak ele alır. Kabristanları “suskunlar semti” olarak tanımlarken, modern bireyin ölüm gerçeğini görmezden gelmesini eleştirir. Çocukluk teması ise hem özlenen hem de bastırılmaya çalışılan bir geçmiş olarak şiire yansır. Çocuklar; ekonomik sıkıntılarla boğuşan, yoksullukla mücadele eden, oyun çağını yaşayamayacak kadar erken büyümeye zorlanan figürlerdir. Anne figürü hem geçim sıkıntısıyla mücadele eden hem de çocuğunun sağlığı için endişelenen geleneksel bir karakter olarak karşımıza çıkar. Baba figürü ise çalışmak zorunda olan, çocuklarının hastalığında başında bekleyen ama yine de onlara duygusal olarak uzak kalan bir portre çizer. Bu baba, otoriter değil ama sevgisini doğrudan gösteremeyen bir kişiliğe sahiptir.

Adıgüzel’in şiirinde inanç ve tarihî unsurlar da önemli yer tutar. Bu unsurlar, kutsallık vurgusundan ziyade, şiire anlam derinliği ve kültürel bağlam kazandırmak amacıyla kullanılır. İnanç

teması; Allah, melek, cehennem, seccade gibi kavramlar üzerinden örülürken, tarih teması; tarihî kişilikler ve onların hayatlarındaki kırılma anları aracılığıyla şiire taşınır.

Kaynaklar

- Adıgüzel, Güven (2006). *Eşkâlim Rehin*. İzmir: Türbülans Yayınları.
- Adıgüzel, Güven (2007). *Hiç*. Ankara: Gündüz Kitabevi.
- Adıgüzel, Güven (2010). *Kimse Kıpırdamasın*. İstanbul: Artshop Yayınları.
- Adıgüzel, Güven (2016). *Kadraj Hataları*. İstanbul: İzdiham Yayınları.
- Adıgüzel, Güven (2020). *Kararsızlar Dağıtıldıktan Sonra*. İstanbul: Profil Kitap.
- Çetin, Nurullah (2022). *Şiir Çözümleme Yöntemi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Kafka, Franz (2015). *Dönüşüm*. (Levent Bakaç, çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Telli, Ahmet (2016). *Belki Yine Gelirim*. İstanbul: Everest Yayınları.

İnternet Kaynakları

- Adıgüzel, Güven (2016). ‘Mendilimde Kan Sesleri; Yeşilçam'ın 'İnce' Hastalığı’. *Lacivert Dergi*, Sayı:20.<https://www.lacivertdergi.com/dosya/2016/01/04/mendilimde-kan-sesleri-yesilcamin-ince-hastaligi>
- Semiha Kavak ‘Meselesi Olmayan Şair Hayatta Kalamaz’, *Yeni Şafak*, (Erişim Tarihi: 25.03.2026) <https://www.yenisafak.com/hayat/meselesi-olmayan-sair-hayatta-kalamaz-3544890>